

RESMİ İSTATİSTİK PROGRAMI – TOPLANTI TUTANAĞI

RİP Konu Başlığı: ULUSLARARASI GÖÇ İSTATİSTİKLERİ

Toplantı Tarihi/Saati: 26.11.2012 Saat:14.00

Toplantı No: 2012/1

Toplantı Yeri: 7. Kat Toplantı Salonu

1. Toplantının Amacı

“Resmi İstatistik Programı (RİP) 2012-2016” kapsamında, “Uluslararası Göç” konusunda ulusal ve uluslararası bilgi ihtiyacını güncel, güvenilir, zamanlı ve yeterli istatistiklerle karşılayabilmek için mevcut veri kaynaklarının değerlendirilmesi; ayrıca bunların kapsam ve niteliklerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yapılabilecek çalışmaların belirlenmesi ve bu doğrultuda kurumlar arası işbirliğinin artırılması.

2. Katılımcılar

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Çalıştığı Birim/ Ünvanı</i>	<i>e-posta</i>	<i>Telefon</i>
Baran NEDİMOĞLU	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği-Program ve İdari İşler Bl./Kıdemli Program Asistanı	nedimogl@unhcr.org	409 70 56
Deniz AYDINLI	Hacettepe Üniv. Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi/ Asistan	dnzydl@gmail.com	531 276 65 23
Sevgi SÖNMEZ	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dışişlikler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü/ Araştırmacı	sgol@csgb.gov.tr	296 65 55
Murat TASALI	ÇSGB DİYİH G.Müd./ Araştırmacı	mtasali@csgb.gov.tr	296 65 58
Ömer Lütfi AYHAN	ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü Yabancıların Çalışma İzinleri Dairesi/ Şb.Md.	oayhan@csgb.gov.tr	296 68 65
Harun AYDIN	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Strateji Geliştirme Başk./ İstatistikçi	haydin@csgb.gov.tr	296 64 26
Gökhan GÜDER	Kalkınma Bakanlığı/ Dai.Bşk.	gguder@dpt.gov.tr	294 64 17
Mehtap İYİCE	İçişleri Bk.- İltica ve Göç Bürosu/ Emn.Amiri	mehtapf06@hotmail.com	397 56 42
Selen TETİK	Eminiyet Genel Müdürlüğü/ İstatistikçi	syavuz8@gmail.com	462 33 23
Derya İZMİR	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/ Ziraat Müh.	dry-67@hotmail.com	287 89 42/113
Bilge AYDIN	Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı/ Uzman	bilgeaydin@ytb.gov.tr	218 40 66

Banu ERGÖÇMEN	Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü/ Doç.Dr.	bergocme@hacettepe.edu.tr	310 79 06
Serpil ÇALIŞKAN	İçişleri Bakanlığı İltica ve Göç Bürosu/ Başkomiser	serpil.caliskan@icisleri.gov.tr	397 56 42
Sunay Ferai KEÇECİ	Kalkınma Bakanlığı/ Söz.Per.	kececi@kalkinma.gov.tr	294 64 48
Ege MUTLU	Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Gnl.Müd. Nüf.İst.Dai.Bşk./ Şef	ege.mutlu@nvi.gov.tr	591 25 39
Yegan BİLGİÇ	Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Gnl.Müd./ Çözümleyici	yegan.bilgic@nvi.gov.tr	591 25 42
M.Gürleyen GÖK	TÜİK- Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı/ VHKİ	gurleyengok@tuik.gov.tr	410 06 22
Ş.Dilek YILMAZ	TÜİK- Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı/ İstatistikçi	dilek.yilmaz@tuik.gov.tr	410 06 22
Makbule BİÇER	TÜİK- Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı/ Bilg.İşlt.	makbule.kaciral@tuik.gov.tr	410 06 22
Gürol İLHAN	TÜİK- Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı/ İstatistikçi	gurol.ilhan@tuik.gov.tr	410 06 14
Şebnem BEŞE CANPOLAT	TÜİK- Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı/ Daire Başkan V.	sebnemcanpolat@tuik.gov.tr	410 06 08
Aygün ALTINEL	TÜİK-Kayıt Sistemleri Daire Başkanlığı / İstatistikçi	aygun.altinel@tuik.gov.tr	4100720

3. Toplantı Gündemi

1. Resmi İstatistik Programı (RİP) hakkında katılımcıların bilgilendirilmesi.
2. RİP kapsamında, 2007-2011 döneminde “Uluslararası Göç” konusunda yapılan çalışmalar, konu başlıkları itibarıyla gelinen aşama ve sorun alanlarına ilişkin katılımcıların bilgilendirilmesi.
3. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) hakkında katılımcıların bilgilendirilmesi. ADNKS kapsamında “yabancı uyruklu” kişilerin belirlenmesi için TÜİK tarafından yürütülen çalışmaların ve bu çalışmalar sonucunda hesaplanan “Türkiye’de ikamet eden yabancı nüfus” istatistiklerinin katılımcılarla paylaşılması.
4. Uluslararası Göç konusunda halihazırda kullanılan ve kullanılması planlanan veri kaynaklarının; kapsam, kalite ve erişilebilirlik açılarından değerlendirilmesi. Söz konusu kayıtlardaki sorunların giderilmesi için çözüm önerileri geliştirilmesi.
5. İlgili kurumlar bazında kısa ve uzun dönemde yapılabilecek çalışmaların belirlenmesi.

(TÜİK tarafından hazırlanan sunum Ek-1’de bulunmaktadır.)

1. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) tarafından yıllık olarak TÜİK'e gönderilen "yabancı uyruklu ikamet tezkeresi" verilerinde özellikle adres ve tabiyet gibi bilgi alanları başta sorun ve eksiklikler vardır. Örneğin, kayıtlardaki adreslerin resmi adres standardına uygun olmayan ve çeşitli varyasyonlar içeren bir yapıda olması, bunların elektronik ortamda Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) ile eşleştirilmesini olanaksız kılmaktadır. Ayrıca bazı adres bilgilerinin yerleşim yeri adı içermemesi bu sorununun boyutunu arttırmaktadır. Bu durum ADNKS nüfusları belirlenirken söz konusu yabancıları doğru yerleşim yerinin nüfusu içinde göstermede ve bu kişilere ilişkin istatistik üretmede sorunlara yol açmaktadır.

Bu ve benzeri sorunların temel sebebi, kaynak bilgilerin dosyalarda tutuluyor olması ve bunların veri girişi yapılmak suretiyle sisteme aktarılmasıdır. Bu süreçte çeşitli veri giriş hataları olabilmektedir. Ayrıca beyan hataları da olabilmektedir. Buradaki bir diğer önemli husus da, ikamet tezkeresine sahip bir yabancı Türkiye'nin her yerinde ikamet edebilmesi ve ikamet yerini değiştirebilmesidir. İkamet değişikliği ile ilgili bildirim zorunluluğunun olmamasıdır.

Diğer yandan, benzeri şekilde POLNET'e birçok bilgi girilmekte ve ancak bunları istatistiğe dönüştürecek bir analiz-değerlendirme sistemi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ulusal adres kodlarının sisteme eklenmesi halinde (ikamet tezkeresinin sisteme adres tescilli olarak kaydedilmesi sonucunda) POLNET'in mevcut durumu iyileştirilebilir, ihtiyacı karşılayabilecek bir duruma getirilebilir.

Ancak buradaki esas sorun, yasal zorunluluk olmasına rağmen, Türkiye'ye gelen yabancıların kendilerini Adres kayıt Sistemine kayıt ettirmemeleridir. Bu noktada NVİGM'nin elinde bir yaptırım mekanizması (ceza kesmek gibi) bulunmamaktadır. Ancak tespit edildiği takdirde EGM tarafından "Kabahatler Kanunu" uyarınca cezai işlem yapılabilmektedir.

Bu konudaki önemli bir yapısal değişiklik "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun Tasarısı" ile getirilmektedir. Söz konusu Tasarı yasalastığı takdirde, EGM'nin "göç" konusundaki işleri yeni kurulacak "Göç İdaresi Genel Müdürlüğü"ne devredilecek, bu sayede halen tek bir daire başkanlığı tarafından yapılan işler, müstakil bir Kurum tarafından yapılmaya başlanacaktır.

2. EGM tarafından Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM)'ne "ikamet tezkere süresi bitmiş" kişiler bildirilmediği için, ikamet izni bitmiş kişiler halen ülkede ikamet ediyor gözükmekte; dolayısıyla NVİGM tarafından tutulan yabancı kişiler veri tabanı olduğundan fazla kayıt (eski-yeni tüm kayıtlar) içermektedir.
3. Birden çok kez ikamet tezkeresi alanlar (örneğin tezkeresinin süresini uzatanlar) bütünlük olarak takip edilememektedir. Bu durum söz konusu yabancıların gerçekte ne kadar bir süredir ülkemizde ikamet ettiklerini belirlemede sorun oluşturmaktadır. ADNKS'de en az 6 ay süreyle ülkemizde bulunan kişiler ülke nüfusuna dahil edildiklerinden, belirtilen sorun ilgili hesaplamalarda yanlıya yol açabilmektedir. Dolayısıyla ikamet tezkere süresini uzatan yabancıların bu durumlarını takip edebilecek bir sistemin EGM ve NVİGM tarafından işbirliği halinde kısa sürede geliştirilmesi gerekmektedir.
4. Kurumlar tarafından TÜİK'e gönderilen tablolastırılmış sayısal bilgiler (EGM tarafından gönderilen oturma izin istatistikleri, sınır istatistikleri, yasa dışı göç istatistikleri gibi), TÜİK tarafından ADNKS bazlı istatistik üretirken kullanılmamaktadır. TÜİK, kurumlardan (özellikle mükerrerliklerin olmaması, kayıt bazlı eşleştirme yapılabilmesi için) kayıt bazlı bilgi talep etmektedir.
5. NVİGM tarafından kullanılan yabancı ülke kodlarıyla, Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) kodları arasında farklılık bulunmaktadır. NVİGM'nin kodlarında uluslararası standartlara uyulması çalışmaları kolaylaştıracaktır.
6. Yaşanan iç savaş nedeniyle ülkemize zorunlu göç etmiş olan ve sınır bölgesindeki kamplarda ikamet eden Suriyeliler, ilgili mevzuat uyarınca "Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancı" statüsündedirler. Dolayısıyla bunlar "ikamet" kapsamına girmemekte ve bu çerçevedeki istatistiklere konu olmamaktadırlar.
7. Yurtdışından Türkiye'ye göçe ilişkin henüz istatistik üretilmemektedir. Bu kapsamda ilk etapta ADNKS'den bilgi üretilmesi planlanmaktadır. Bu çerçevede, Adres Beyan Formlarında adres değişikliği yapan kişilerin "geldiği ülke-şehir" bilgisinin alınması elzemdir. NVİGM, bunun Kanunen zorunlu bir bilgi olmadığını belirtmiştir. Bu konu, üst düzeyde karar verilmek üzere İstatistik konseyi'ne sunulacaktır.
8. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının ikamet bilgileri e-konsolosluk sistemi aracılığıyla toplanıyor olsa da, verilerin güncelliğine ilişkin bazı sorunlar olabilmektedir. Toplantıya Dışişleri Bakanlığı'ndan katılım olmadığı için bu sistem hakkında detaylı görüşülememiştir. Bunun yanında, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının buldukları yerden oy verebilmelerine imkan sağlayan yeni Seçim Yasası ve bu doğrultuda değiştirilen Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca, 2016'dan sonra yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın adresleri de yurt içindekiler gibi ayrıntılı olarak tutulmaya başlanacağı Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'ndan katılan üye tarafından gündeme getirilmiştir. Diğer yandan Yüksek Seçim Kurulunun önümüzdeki seçimler için yürüttüğü çalışmalar sayesinde ilk seçimlere kadar ilgili kayıtlarda önemli bir güncelleme ve iyileşme olması beklenmektedir.

9. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) bünyesinde yurtdışındaki vatandaşlarımıza ilişkin olarak tutulan bilgiler yeterince kapsamlı ve güvenilir değildir. Özellikle Arap ülkeleri ile Ortadoğu ülkelerinden güvenilir bilgi gelmemektedir. Keza ateşelikler aracılığıyla toplanan bilgiler birçok az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkenin istatistik alt yapısı yeterli olmadığından eksik kalabilmektedir. Söz konusu bilgiler iki şekilde toplanmaktadır. İlki ülkelerin istatistik ofisleri aracılığıyla toplanan bilgiler, ikincisi ise ateşeliklere kişilerin şahsen başvurusu yoluyla toplanan bilgilerdir. Türkiye’de çalışma izni alan yabancılara ilişkin bilgilerin toplanmasında da sorunlar mevcuttur. Söz konusu başvurular iki şekilde olmaktadır; Birincisi ülke içinden yapılan başvurular, ikincisi ise yurtdışından çalışılacak şirket aracılığıyla yapılan başvurulardır. Yurtdışından yapılan başvurularda TCKN bilgisi mevcut değildir. Yabancıların çalışma izinlerine ilişkin olarak 2009 yılında otomasyon sistemine geçme çalışmalarına başlanmış ve 2010 yılından itibaren çalışma izinleri elektronik ortamda kaydedilmeye ve verilmeye başlanmıştır.
10. Vatandaşlıktan çıkmış kişiler için bilgi edinmede sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle Almanya, Danimarka gibi ülkelerin çifte vatandaşlığa izin vermemelerinden ötürü, buralarda yaşayan ve gereklilik sonucu Türk vatandaşlığından çıkan kişiler ancak “Mavi kart” kayıtları üzerinden takip edilebilmektedir.
11. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye Bursları kapsamında yabancı uyruklu öğrencilere verilen burslara ilişkin yetkilidir. Konuya ilişkin tutulan kayıtlar hakkında ilgili daire başkanlığından bilgi alındıktan sonra TUIK bilgilendirilecektir.

5. Alınan Kararlar

1. Sorunların bir kısmı üst düzey görüşme, koordinasyon ve mutabakat ile giderilebilir. Örneğin arzulanen yapısal değişiklikler ancak üst düzey yöneticiler arasında yapılacak görüşmeler sonrasında karara bağlanabilir. Bu bağlamda, koordinatör kurum olarak Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı ile irtibata geçilmesi ve söz konusu problem ve çözüm önerilerinin İstatistik Konseyinde de gündeme getirilmesinde yarar olacaktır.
2. NVİGM tarafından kullanılan yabancı ülke kodlarıyla, Eurostat kodlarının uyumlaştırılması için bir çalışma grubu kurulacaktır. Söz konusu çalışma grubunda TÜİK'den, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan, NVİGM'den ve Dışişleri Bakanlığı'ndan katılımcıların yer almasına, söz konusu çalışma grubunun kurulmasına ilişkin detayların (ne zaman kurulacağı, koordinasyonu hangi kurumun sağlayacağı, gibi) bir sonraki çalışma grubu toplantısında karar verilmesine,
3. TÜİK, NVİGM ve EGM (Yabancılar Hudut İltica D.Bşk., Bilgi İşlem D.Bşk.), ülkemizde ikamet eden yabancılara verilen tezkereler konusunda daha detaylı bir görüşme yapmak suretiyle bir araya gelecektir. Ayrıca TÜİK tarafından EGM'den alınan bilgilerin kapsamının daha geniş tutulmasına (örneğin son 24 aylık verilerin talep edilmesi), analizlerin yapılmasında yarar görülmektedir. EGM tarafından tutulan sınır kayıtlarının EGM tarafından TÜİK'e verilmesi konusunun da söz konusu toplantıda karara bağlanmasına,
4. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bünyesindeki verilere ilişkin detaylı bir inceleme yapılmasına ve bunlar bir sonraki toplantıda görüşülmesine,
5. Bir sonraki toplantının, kurumları temsilen kayıtlar ile ilgilenen teknik personel ile karar alıcı düzeyde yöneticilerin de katılımı ile gerçekleşmesine,
6. Bir sonraki toplantının aşağıdaki gündem maddeleriyle 25 Aralık 2012 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu 7. Kat toplantı salonunda yapılmasına

karar verilmiştir.

6. Bir sonraki Toplantı Tarihi

<i>Tarih:</i>	25/12/2012	<i>Saat:</i>	14:00	<i>Yer:</i>	TÜİK
<i>Gündem:</i>	<ol style="list-style-type: none">1. “Oturma izni”, “sınır kayıtları”, “çalışma izinleri”nin son durumu Türkiye’de bulunan ve belirli dönemde göç etmiş olan nüfusun tespitine yönelik olarak görüşülecektir.2. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tutulan Adres Kayıt Sistemi’nden yurtdışına giden ve yurtdışından gelen nüfusa ilişkin bilgi üretilmesi adına sistemde yapılabilecek güncellemeler tartışılacaktır.3. Sığınmacı/mülteci, yasa dışı göç gibi ölçülmesi zor nüfusun tespitinde yapılabilecekler değerlendirilecektir.4. Yurtdışında yaşayan TC vatandaşlarının tespitine yönelik olarak Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından yürütülen çalışmalar değerlendirilecektir.5. İç ve dışı göçe ilişkin kaynak olabilecek diğer kayıtlar (YÖK tarafından yabancı akademisyenlere verilen, Kalkınma Bakanlığı, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü tarafından Serbest Bölgelerde çalışmak için gelen kişilere verilen çalışma izinleri gibi) değerlendirilecektir.6. Ülke kodları ile ilgili uluslararası standartlara uygun bir ülke sözlüğü oluşturulması için kurulacak çalışma grubuna ilişkin detaylar (ne zama kurulacağı, hangi kurumun koordinasyonunda olacağı, gibi) görüşülerek karar alınacaktır.				